

مرکز پژوهش‌های حقوقی و فقهی
معاونت آموزش
اداره کل ثبت و پذیرش

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

خرداد سال تحصیلی -۹۵
رشته مطالعات ورودی مهر ۹۳

مهر مدرسه

نامت‌گزینی: ۹ صبح	نمره: ۱۴	محل باطله: ۷۰ دقیقه
-------------------	----------	---------------------

شماره یا نام مصحح اول	نمره بر عدد	نمره بر حروف
شماره یا نام مصحح دوم	نمره بر عدد	نمره بر حروف

کد استان:	۳۹۵۲/۱۳
کمرنگ:	۹۶/۳/۱۸
عنوان:	اصول فقه ۶
کتاب:	حلقه ثالثه
محدوده:	درس‌های ۶۲ الی ۷۶

نام و نام خانوادگی: نام مدرسه: کد طلایی: مدرسه علمیه: شهرستان:

۱. تعارض مصطلح در اصول به چه معناست؟

الف) تنافی بین دو دلیل در مرحله انشا و تشریع ☐

ب) تنافی بین دو دلیل در مرحله مجعول ☐

ج) تنافی بین دو دلیل در مرحله امتثال ☐

د) همه موارد ☐

۲. کدام گزینه در مورد «ورود» صحیح نیست؟

الف) در ورود بین دو دلیل تعارض وجود دارد. ☐

ب) در ورود یکی از دو دلیل موضوع دلیل دیگر را تعبدا برمی دارد. ☐

ج) گاهی در ورود مفاد دلیل مورد مقید به عدم فعلیت مجعول در دلیل وارد است. ☐

د) در ورود یکی از دو دلیل ناظر به دلیل دیگر است. ☐

۳. بین دو دلیل «الربا حرام» و «معامله الأب مع ابنه لیست ربا» چه نوع تعارضی وجود دارد؟

الف) ورود ☐

ب) حکومت ☐

ج) عام و خاص ☐

د) مطلق و مقید ☐

۴. کدام گزینه در باب جمع عرفی صحیح نیست؟

الف) جمع عرفی در صورتی که دو دلیل متعارض لفظی باشند، معقول است. ☐

ب) جمع عرفی در صورتی صحیح است که علم اجمالی به صدور یکی از دو کلام از شارع وجود داشته باشد. ☐

ج) مورد جمع عرفی تعارض بین دو ظهور است. ☐

د) شرط جمع عرفی این است که هر دو دلیل از یک متکلم صادر شده باشد. ☐

۵. به نظر شهید صدر بین دلیل اماره و اصل چه نسبتی برقرار است؟

الف) دلیل اماره وارد بر دلیل اصل است. ☐

ب) دلیل اماره حاکم بر دلیل اصل است. ☐

ج) دلیل حجیت اماره اخص از اصل است. ☐

د) دلیل اماره اقوی و اظهر است. ☐

۶. قاعده اولیه در تعارض مستقر چیست؟

الف) تخییر ☐

ب) ترجیح دلیلی که مشتمل بر مرجع است. ☐

ج) تساقط ☐

د) جمع عرفی ☐

 ۰/۵

 ۰/۵

 ۰/۵

 ۰/۵

 ۰/۵

 ۰/۵

۷. إن التنافی فی دلیل حجیه الظهور یتوقف علی افتراض ظهورین متعارضین و نحن لانحرز ذلک فی المقام الا بدلیل تعبد بالسند، فالتنافی فی الحقیقه نشأ من دلیل التعبد بالسند.

الف) عبارت بالا را توضیح دهید.

تنافی بین دو دلیل حجیت ظهور، متوقف بر این است که در ظهور متعارض باشند، دو ظهور متعارض به وسیله دلیل حجیت سند آن دو ثابت می‌شود. بنابراین دلیل حجیت سند، سرچشمه اصلی تنافی است. پس چرا می‌گویید تعارض دو دلیل، سبب تعارض در سند نمی‌شود؟
ب) پاسخ مصنف به این مطلب را بیان کنید.

گرچه منشأ تعارض دو دلیل، حجیت سند آن دو می‌باشد زیرا به وسیله حجیت سند، دو ظهور متعارض ثابت می‌شوند ولی معنای آن این نیست که دو سند هم بعد از تعارض سقوط کنند، چون دلیل حجیت سند ثابت می‌کند که کلام نقل شده با تمام آثارش حجت است که یکی از آثار آن حجیت عموم کلام نقل شده است نسبت به ماده اجتماع و اثر دیگر آن حجیت عموم نسبت به ماده افتراق است. اثر اول حجیت بخاطر تعارض سقوط می‌کند ولی حجیت دو دلیل در ماده افتراق باقی می‌ماند. و اینکه می‌گوییم حجیت سند به طور کامل ساقط نمی‌شود به این معنا است. اما اگر همه آثار کلام قابل اثبات نباشد، تعارض به دلیل حجیت سند هم سرایت می‌کند.
درس ۷۲ ص ۳۶۴ ج ۲

۸. قد یعترض علی ما یستفاد من روایات العرض علی الکتاب بأنها لاتختص باخبار الأحاد بل تشمل کل اماره تؤدی الی مخالفه الکتاب فلاتکون اخص مطلقا من دلیل الحجیه بل قد تكون النسبه هی العموم من وجه .

الف) متن بالا در صدد تبیین چه مطلبی است؟ توضیح دهید.

گاهی بر این دسته از روایات (روایاتی که بر عدم حجیت روایات مخالف قرآن دلالت دارند) اشکال می‌شود که نسبت این دسته از روایات با دلیل حجیت خبر واحد، نسبت عموم و خصوص من وجه است نه عموم و خصوص مطلق، چون این دسته از روایات بر عدم حجیت هر اماره مخالف کتاب دلالت دارند زیرا می‌فرمایند هر چه مخالف کتاب است آنرا رها کنید چه خبر واحد و چه هر اماره دیگر، پس این دسته از روایات با دلایل حجیت خبر تعارض می‌کنند، چون برای تخصیص زدن باید نسبت بین آنها عموم و خصوص مطلق باشد. درس ۷۳، ص ۳۷۲، ج ۲
ب) پاسخ اعتراض را بیان کنید.

حتی اگر نسبت این دسته از روایات با ادله حجیت خبر واحد عموم من وجه باشد باز بر حجیت خبر واحد مقدم هستند چون دلالت می‌کند بر اینکه هر چه مخالف با قرآن است مانع حجیت خبر واحد است، یعنی شرط حجیت خبر واحد عدم مخالفت با قرآن است پس بر مانعیت و شرطیت دلالت دارد. لذا حجیت خبر واحد در مضمون این روایات مفروغ عنه است. و این روایات بعضی از حالات حجیت خبر واحد (مخالفت قطعی با کتاب) را از حجیت استثنا می‌کند.
سوم: خبر واحد ثقه قدر متیقن از این روایات است که در زمان صدور این روایات کاربردش مورد ابتلا و نیاز مردم بوده است لذا انتظار می‌رود گاهی موافق و گاهی مخالف قرآن باشد که فقط حجیت خبر مخالف با قرآن باطل می‌شود.

۹. الف) تخخیر در مسأله اصولی و تخخیر در مسأله فقهی به چه معناست؟

ب) فارق عملی بین این دو نوع تخخیر چیست؟

الف) تخخیر در مسأله اصولی یعنی مجتهد به یکی از روایات ملتزم شده طبق آن فتوی می‌دهد و آن را حجت می‌داند و می‌تواند مضمون آن را به شارع نسبت دهد. چون نزد او یقینی است و مکلف حق انتخاب ندارد و باید طبق فتوای مجتهدش عمل کند.
ولی اگر بحث فقهی باشد یعنی مجتهد و مکلف باید در عمل به یک از دو خبر حق انتخاب دارند.
ب) فارق عملی: بنا بر اینکه حجیت تخخیری یک قاعده اصولی باشد فقیه بر اساس روایتی که انتخاب نموده فتوا می‌دهد و مقلدین او باید بر طبق فتوی عمل کنند اما اگر حجیت تخخیری یک مسأله فقهی باشد مجتهد و مقلد در عمل به آن مثل هم هستند و مجتهد به مقلدین خود فتوی می‌دهد که شما در عمل به هر یک از دو روایت اختیار دارید. ج ۲، درس ۶ ص ۳۸۸

۱۰. الف) نظریه انقلاب نسبت را توضیح دهید. ب) استدلال محقق نائینی بر انقلاب نسبت را ذکر کنید.

الف) مراد از أخص بودن خاص در مرحله دلالت است یا در مرحله حجیت؟ مرحوم نائینی قائل است ملاک تقدیم خاص بر عام، أخص بودن در مرحله حجیت است و اسم این نظریه را انقلاب نسبت نامیدند.

مثلا اگر ولی فرمود: اکرام الفقراء (عام اول) و بعد فرمود: لایجب اکرام الفقراء (عام دوم) و بعد فرمود: لایجب اکرام الفقیر الناس (دلیل سوم) این خاص با عام سوم منافاتی ندارد و تخصیص می‌زند دلیل اول را.

حال بحث در این است که نسبت بین دو دلیل عام آیا بعد از تخصیص عام اول با دلیل سوم ملاحظه می‌شود یا قبل از تخصیص با دلیل سوم.

پس اگر قبل از تخصیص به واسطه دلیل سوم را لحاظ کنیم، نسبت تباین است ولیکن اگر بعد از تخصیص به واسطه دلیل سوم را لحاظ کنیم، نسبت عموم و خصوص مطلق است یعنی عام بعد از تخصیص می‌شود یجب اکرام الفقراء العدول، و نسبت به دلیل دوم عموم و خصوص مطلق است «لایجب اکرام الفقراء».

حال اگر ملاک در تقدیم خاص بر عام، مراعات نسبت بین دو دلیل قبل از انقلاب باشد یعنی ملاک مرحله دلالت است و اگر ملاک برای ظهور، مقداری است که حجت است، پس معنای این مراعات نسبت بعد از انقلاب است.

ب) بخشی از دلیل که حجیت آن سقوط کرد نباید دلالت آن بخش را در تعارض دو دلیل نقش داد، زیرا معنا ندارد که دلیلی که حجت نیست در تعارض با دلیل حجت نقش داشته باشد.

۱۱. دلیل قائلین به جواز تمسک به عام در شبهه مفهومیه را تبیین کنید.

زیرا دلالت عام بر وجوب «اکرام همه فقرا» یعنی عام یقینی است و لیکن دلالت دلیل خاص بر عدم وجوب اکرام مرتکب صغیر ثابت نشده لذا وجوب اکرام افراد مشکوک جایز است یا به تعبیر دیگر؛ تمسک به عام از شبهه مفهومیه جایز است.

۱۲. علت تقدیم دلیل حاکم بر دلیل محکوم طبق مسلک مرحوم نائینی چیست؟

بنا بر نظر مرحوم نائینی ملاک تقدم دلیل حاکم بر دلیل محکوم این است که در واقع بین حاکم و محکوم تعارضی وجود ندارد، چون دلیل حاکم مضمون دلیل محکوم را نفی نمی‌کند. بلکه چیزی به مضمون آن اضافه می‌کند. زیرا محتوای دلیل محکوم به همیشه به یک جمله شرطیه بر می‌گردد که صادق بودن جمله شرطیه، ملزوم با صدق دو طرف شرط یعنی شرط و جزا نیست بلکه قضیه شرطیه همیشه بیانگر وجود بین ثبوت جزا هنگام شرط است ولی دلیل حاکم بر یک قضیه منجز و فعلی دلالت دارد. و مضمون آن نفی شرط قضیه شرطیه است پس دلیل محکوم آن را نفی نکرده بلکه مدلول دلیل محکوم ثبوت ... است لذا باید به هر دو عمل کرد. مثلاً هر معامله ربوی بود حرام است و دلیل حاکم بیان کند معامله بین پدر و فرزند ربوی نیست. به طور خلاصه: دلیل محکوم در حکم یک قضیه شرطیه است و شرط خود را ثابت نمی‌کند ولی دلیل حاکم بر یک قضیه فعلی دلالت می‌کند لذا با هم تنافی ندارند.

درس ۶۵، ج ۲، ص ۳۲۸

*سامانه پیام کوتاه ۰۵۰۰۱۷۱۷۲۱۴۴۱ اداره کل سنجش و پذیرش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشد.
«ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری است.»